

ด่วนมาก

ที่ ทส ๐๗๐๔/ ๗๕

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
รหัสเรื่อง : ส4024 ๐๗๐๕
รับที่ : ๕379/55 ๑๖. ๑๗๐๖
วันที่ : 13 ม.ค. 55 เวลา : 10:51

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๔๒ ซอยพหลโยธิน ๗ ถนนพหลโยธิน
เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

๖๒ มกราคม ๒๕๕๕

เรื่อง เสนอร่างกฎกระทรวงยกเว้นค่าใช้น้ำบาดาลและค่าอนุรักษ์น้ำบาดาลให้แก่ผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำบาดาล
ซึ่งได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติ พ.ศ. และร่างกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าอนุรักษ์
น้ำบาดาล และหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเรียกเก็บค่าอนุรักษ์น้ำบาดาล พ.ศ.

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กฎกระทรวง ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย กฎกระทรวง ฉบับที่ ๘
(พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. ๒๕๒๐
๒. กฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าอนุรักษ์น้ำบาดาล และหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการ
เรียกเก็บค่าอนุรักษ์น้ำบาดาล พ.ศ. ๒๕๔๗
๓. กฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าใช้น้ำบาดาลที่นำส่งเข้ากองทุนพัฒนาน้ำบาดาล พ.ศ. ๒๕๔๗
๔. รายงานสถานการณ์คณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๐
๕. สถิติบ่อน้ำบาดาลและการใช้น้ำบาดาลตามพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. ๒๕๒๐
ในเขตวิฤตการณ์น้ำบาดาลและทั่วประเทศ ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๔
๖. ปริมาณน้ำที่ยอมรับได้และสัดส่วนการใช้น้ำของประเภทอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบ
๗. ร่างกฎกระทรวงยกเว้นค่าใช้น้ำบาดาลและค่าอนุรักษ์น้ำบาดาลให้แก่ผู้รับใบอนุญาต
ใช้น้ำบาดาล ซึ่งได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติ พ.ศ.
๘. ร่างกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าอนุรักษ์น้ำบาดาลและหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการ
เรียกเก็บค่าอนุรักษ์น้ำบาดาล พ.ศ.
๙. รายงานการประชุมคณะกรรมการน้ำบาดาล ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

เรื่องเดิม

๑. ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย กฎกระทรวง ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๔๓)
ออกตามความในพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. ๒๕๒๐ (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑) มีสาระสำคัญคือ

(๑) กำหนดอัตราค่าใช้น้ำบาดาลลูกบาศก์เมตรละ ๘.๕๐ บาท ในเขตท้องที่กรุงเทพมหานคร
จังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา สมุทรปราการ สมุทรสาคร และนครปฐม (รวม ๗ จังหวัด) และ
กำหนดอัตราค่าใช้น้ำบาดาลลูกบาศก์เมตรละ ๓.๕๐ บาท ในเขตท้องที่จังหวัดอื่น (รวม ๗๐ จังหวัด)

(๒) ในท้องที่ที่ไม่มีน้ำประปาใช้ ให้ผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำบาดาลบางประเภทได้รับยกเว้นค่าใช้น้ำ
บาดาลหรือได้รับการลดหย่อนค่าใช้น้ำบาดาล และ

(๓) ในท้องที่ที่มีน้ำประปาใช้ จัดเก็บทุกรายทุกประเภท ไม่ได้รับการยกเว้นหรือลดหย่อนค่าใช้น้ำ
บาดาล

๒. ตามกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าอนุรักษ์น้ำบาดาล และหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการ
เรียกเก็บค่าอนุรักษ์น้ำบาดาล พ.ศ. ๒๕๔๗ (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๒) มีสาระสำคัญคือ

(๑) กำหนดอัตราค่าอนุรักษ์น้ำบาดาลเฉพาะในเขตวิฤตการณ์น้ำบาดาล ประกอบด้วย
กรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา สมุทรปราการ สมุทรสาคร และนครปฐม
(รวม ๗ จังหวัด) ลูกบาศก์เมตรละ ๘.๕๐ บาท

/ (๒) จัดเก็บทุก...

(๒) จัดเก็บทุกรายทุกประเภท (ไม่มีการยกเว้นหรือลดหย่อนค่าอนุรักษ์น้ำบาดาล)

๓. ตามกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าใช้น้ำบาดาลที่นำส่งเข้ากองทุนพัฒนาน้ำบาดาล พ.ศ.๒๕๕๗ กำหนดให้เงินที่ได้จากการเรียกเก็บค่าใช้น้ำบาดาลตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๗ (๒)ให้นำส่งเข้ากองทุนพัฒนาน้ำบาดาลในอัตราร้อยละห้าสิบของเงินดังกล่าว (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๓)

ซึ่งการกำหนดอัตราค่าใช้น้ำบาดาลและค่าอนุรักษ์น้ำบาดาลตามกฎกระทรวงดังกล่าว เป็นมาตรการทางเศรษฐศาสตร์สำหรับใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล เพื่อลดการใช้น้ำบาดาลและให้มีการใช้น้ำบาดาลอย่างสมดุลทั้งในเขตวิกฤตการณ์น้ำบาดาลและนอกเขตวิกฤตการณ์น้ำบาดาล และให้มีการใช้ทรัพยากรน้ำบาดาลอย่างอนุรักษ์และยั่งยืนตลอดไป นั้น

ข้อเท็จจริง

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ขอเรียนว่า

๑. สำหรับร่างกฎกระทรวงยกเว้นค่าใช้น้ำบาดาลและค่าอนุรักษ์น้ำบาดาลให้แก่ผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำบาดาล ซึ่งได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติ พ.ศ. มีข้อเท็จจริง ดังนี้

๑.๑ ตามกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าใช้น้ำบาดาลและค่าอนุรักษ์น้ำบาดาลที่ใช้บังคับในปัจจุบัน ไม่มีบทบัญญัติกำหนด

(๑) ให้รัฐมนตรีมีอำนาจยกเว้นค่าใช้น้ำบาดาลและค่าอนุรักษ์น้ำบาดาลให้แก่ผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำบาดาล กรณีสถานประกอบกิจการน้ำบาดาลได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติอันมีผลกระทบในวงกว้าง หรือกรณีผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำบาดาลได้ใช้น้ำบาดาลเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ

(๒) ให้อำนาจอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาลในฐานะผู้ออกใบอนุญาต และผู้แต่งตั้งพนักงานน้ำบาดาลประจำท้องที่เพื่อให้มีอำนาจจัดเก็บค่าใช้น้ำบาดาลและค่าอนุรักษ์น้ำบาดาลตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง ขยายระยะเวลาการชำระค่าใช้น้ำบาดาลและค่าอนุรักษ์น้ำบาดาลในแต่ละงวดได้ กรณีผู้ได้รับใบอนุญาตใช้น้ำบาดาลได้รับผลกระทบหรือได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติ และไม่สามารถชำระค่าใช้น้ำบาดาลและค่าอนุรักษ์น้ำบาดาลในแต่ละงวดได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งผู้รับใบอนุญาตไม่มีเจตนาหรือหลีกเลี่ยงที่จะมาชำระล่าช้า

๑.๒ ตั้งแต่เดือนกันยายนถึงเดือนตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๔ และในปัจจุบัน ได้เกิดอุทกภัยร้ายแรงอันมีผลกระทบในวงกว้างในหลายจังหวัด ทั้งในเขตวิกฤตการณ์น้ำบาดาลและนอกเขตวิกฤตการณ์น้ำบาดาล ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีโดยทั่วกัน เป็นผลให้ผู้ประกอบกิจการน้ำบาดาล ทั้งที่เป็นผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำบาดาลและประชาชนทั่วไปได้รับความเดือดร้อน บางรายไม่สามารถประกอบกิจการน้ำบาดาลได้ แต่เมื่ออุทกภัยสิ้นสุดลงก็จำเป็นต้องใช้น้ำบาดาลเพื่อฟื้นฟูกิจการของตนเอง และบางรายได้ใช้น้ำบาดาลเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด ดังนั้น เพื่อเป็นการเยียวยาและช่วยเหลือผู้ใช้น้ำบาดาลที่ประสบภัยธรรมชาติโดยตรงและที่ใช้น้ำบาดาลเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติให้สามารถฟื้นฟูกิจการ และบรรเทาความเดือดร้อนเกี่ยวกับการชำระค่าใช้น้ำบาดาลและค่าอนุรักษ์น้ำบาดาล กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมทรัพยากรน้ำบาดาลได้ยกร่างกฎกระทรวงเพื่อยกเว้นค่าใช้น้ำบาดาลและค่าอนุรักษ์น้ำบาดาลที่ได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติ รายละเอียดตามร่างกฎกระทรวงที่เสนอ

๑.๓ การจัดเก็บค่าใช้น้ำบาดาลและค่าอนุรักษ์น้ำบาดาล แยกเป็นดังนี้

(๑) ตามมาตรา ๗ จัตวา (๒) กำหนดให้เงินที่ได้จากการเรียกเก็บค่าใช้น้ำบาดาลตามมาตรา ๗ (๒) ที่นำส่งเข้ากองทุนตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่ไม่เกินร้อยละ ๕๐ ของเงินดังกล่าว ซึ่งกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าใช้น้ำบาดาลที่นำส่งเข้ากองทุนพัฒนาน้ำบาดาล พ.ศ.๒๕๕๗ กำหนดให้นำส่งเงินค่าใช้น้ำบาดาลเข้ากองทุนพัฒนาน้ำบาดาลในอัตราร้อยละ ๕๐ ของเงินดังกล่าว ส่วนค่าใช้น้ำบาดาลอีกร้อยละ ๕๐ นำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน และคาดว่าในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๕ เมื่อคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ได้ออกประกาศคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดสัดส่วนค่าใช้น้ำบาดาลร้อยละ ๕๐ เฉพาะส่วนที่

ปัจจุบันนำส่งเป็นรายได้แผ่นดินให้เป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้เสนอไปแล้ว และ

(๒) มาตรา ๗ จัตวา (๓) กำหนดให้เงินที่ได้จากการเรียกเก็บค่านูรักษาน้ำบาดาลตาม มาตรา ๗ (๒/๑) เป็นรายได้ของกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล

โดยมาตรา ๗ จัตวา วรรคสาม กำหนดให้ค่าใช้น้ำบาดาลไม่เกินร้อยละ ๕๐ และค่านูรักษาน้ำบาดาลให้นำส่งเข้าบัญชีกองทุนพัฒนาน้ำบาดาลโดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

ดังนั้น หากร่างกฎกระทรวงดังกล่าวมีผลบังคับใช้และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ออกประกาศกระทรวง ยกเว้นค่าใช้น้ำบาดาลและค่านูรักษาน้ำบาดาลให้แก่ผู้ได้รับ ใบอนุญาตใช้น้ำบาดาลซึ่งได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติ (อุทกภัยปี พ.ศ.๒๕๕๔) พ.ศ.๒๕๕๔ ทั้งนี้ สำหรับค่าใช้น้ำบาดาลและค่านูรักษาน้ำบาดาลตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๔ ถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ.๒๕๕๕ รวม ๙ เดือน (๓ งวด) จะสามารถยกเว้นค่าใช้น้ำบาดาลและค่านูรักษาน้ำบาดาลให้แก่ผู้ได้รับใบอนุญาตใช้น้ำบาดาล รวมเป็นเงินจำนวนทั้งสิ้น ๔๗๕ ล้านบาท แยกเป็นรายได้ของกองทุนพัฒนาน้ำบาดาลจำนวน ๓๔๖ ล้านบาท และรายได้ของแผ่นดินจำนวน ๑๒๙ ล้านบาท

๒. สำหรับร่างกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่านูรักษาน้ำบาดาล และหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเรียกเก็บค่านูรักษาน้ำบาดาล พ.ศ. มีข้อเท็จจริง ดังนี้

๒.๑ เมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๗ กำหนดอัตราค่าใช้น้ำบาดาลในกฎกระทรวง ลูกบาศก์เมตรละ ๓.๕๐ บาท ต่อมาเมื่อปี พ.ศ.๒๕๔๑ ในเขตวิกฤตการณ์น้ำบาดาล (ประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดนครปฐม) ได้มีการอนุญาตให้ใช้น้ำบาดาลตามพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ.๒๕๒๐ วันละ ๒.๒ ล้านลูกบาศก์เมตร และเมื่อปี พ.ศ.๒๕๔๓ ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ศึกษาปริมาณน้ำที่ยอมรับได้ในเขตวิกฤตการณ์น้ำบาดาล คือวันละ ๑.๒๕ ล้านลูกบาศก์เมตร ดังนั้น เพื่อให้มีการใช้น้ำบาดาลอย่างประหยัดและลดปริมาณการใช้น้ำบาดาลลง จึงได้กำหนดมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ คือเพิ่มอัตราค่าใช้น้ำบาดาลในเขตวิกฤตการณ์น้ำบาดาลเป็นลูกบาศก์เมตรละ ๘.๕๐ บาท ส่วนในจังหวัดอื่นๆ นอกเขตวิกฤตการณ์น้ำบาดาล กำหนดอัตราค่าใช้น้ำบาดาล ลูกบาศก์เมตรละ ๓.๕๐ บาทเท่าเดิม แต่การใช้น้ำบาดาลยังลดลงไม่มากเท่าที่ควรจะเป็น คือ ในปี พ.ศ.๒๕๔๕ การใช้น้ำบาดาลวันละ ๒.๒ ล้านลูกบาศก์เมตร กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ได้กำหนดมาตรการทางเศรษฐศาสตร์เพิ่มขึ้นอีก โดยออกกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่านูรักษาน้ำบาดาล และหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเรียกเก็บค่านูรักษาน้ำบาดาล พ.ศ.๒๕๔๗ กำหนดอัตราค่านูรักษาน้ำบาดาลลูกบาศก์เมตรละ ๘.๕๐ บาท เฉพาะผู้ได้รับใบอนุญาตใช้น้ำบาดาลในเขตวิกฤตการณ์น้ำบาดาล โดยยึดหลักการผู้ใดก่อให้เกิดความเสียหายผู้นั้นจะต้องเป็นผู้จ่าย ตามแนวหลักการ PPP (Polluter Pays Principle) มาใช้ในการบริหารจัดการน้ำบาดาลเพื่อลดการใช้น้ำบาดาลและให้มีการใช้น้ำบาดาลอย่างสมดุลในพื้นที่เขตวิกฤตการณ์น้ำบาดาล

๒.๒ ผลจากการดำเนินการจัดเก็บค่าใช้น้ำบาดาลลูกบาศก์เมตรละ ๘.๕๐ บาท และค่านูรักษาน้ำบาดาลลูกบาศก์เมตรละ ๘.๕๐ บาท ในเขตวิกฤตการณ์น้ำบาดาล เป็นผลให้มีการใช้น้ำบาดาลลดลงอย่างต่อเนื่อง ในปี พ.ศ.๒๕๕๐ คงเหลือปริมาณน้ำที่อนุญาตให้ใช้เพียงวันละ ๑.๒๓ ล้านลูกบาศก์เมตร และปริมาณน้ำบาดาลที่ใช้จริงประมาณวันละ ๔๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร สิ่งที่ติดตามมาเกี่ยวกับการดำเนินการดังกล่าว คือสถานการณ์น้ำบาดาลและการทรุดตัวของแผ่นดินในเขตวิกฤตการณ์น้ำบาดาลดีขึ้น และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ได้รายงานสถานการณ์ให้คณะรัฐมนตรีทราบเมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๐ (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๔)

๒.๓ สถิติการใช้น้ำบาดาลในเขตวิกฤตการณ์น้ำบาดาล ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๔ อนุญาตให้ใช้น้ำบาดาลวันละ ๑,๐๓๘,๙๓๔ ลูกบาศก์เมตร ใช้จริงวันละ ๒๑๑,๑๔๐ ลูกบาศก์เมตร (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๕) และพบว่าการใช้น้ำบาดาลเพื่ออุปโภคบริโภคในองค์การบริหารส่วนตำบลอีกประมาณวันละ ๔๕๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร ดังนั้น เท่ากับมีการใช้น้ำบาดาลในเขตวิกฤตการณ์น้ำบาดาลวันละ ๖๖๑,๑๔๐ ลูกบาศก์เมตร หากโครงสร้าง

การคำนวณอัตราค่าอนุรักษ์น้ำบาดาล = $\frac{\text{ปริมาณน้ำบาดาลที่ใช้}}{\text{Safe Yield}} \times \text{อัตราค่าใช้น้ำบาดาลปัจจุบัน} = \frac{๖๖๑,๑๔๐}{๑,๒๕๐,๐๐๐} \times ๘.๕๐$

= ๔.๔๙ (๔.๕๐) บาท ดังนั้น เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำบาดาลในเขตวิกฤตการณ์ใช้น้ำบาดาล เห็นควรลดอัตราค่าอนุรักษ์น้ำบาดาลจากลูกบาศก์เมตรละ ๘.๕๐ บาท เป็น ลูกบาศก์เมตรละ ๔.๕๐ บาท

๒.๔ เมื่อมีการลดอัตราค่าอนุรักษ์น้ำบาดาลลงคงเหลือลูกบาศก์เมตรละ ๔.๕๐ บาท จะควบคุมการใช้น้ำบาดาลในเขตวิกฤตการณ์น้ำบาดาล ไม่ให้มีการใช้น้ำบาดาลเพิ่มขึ้น สำหรับการอนุญาตให้ใช้น้ำบาดาล มีหลักเกณฑ์

(๑) ยึดหลักวิชาการ คือ ไม่เกินปริมาณน้ำที่ยอมรับได้และไม่ส่งผลกระทบต่อแหล่งน้ำบาดาล สิ่งแวดล้อม ทรัพยากร หรือสุขภาพของประชาชน (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๖)

(๒) ประเภทรูขี้ผึ้ง (อุตสาหกรรมหรือการค้า) อนุญาตให้ใช้น้ำบาดาลได้ตามสัดส่วนการใช้น้ำของประเภทอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบ ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามหลักการบริหารจัดการการใช้น้ำบาดาลร่วมกับน้ำผิวดิน (Conjunctive use)

(๓) ประเภทอุปโภคบริโภค หากมีบริการน้ำผิวดินแล้ว ไม่อนุญาตให้ใช้น้ำบาดาล เว้นแต่ยังไม่สามารถเชื่อมระบบแหล่งน้ำผิวดินได้

(๔) ประเภทเกษตรกรรม อนุญาตให้ใช้น้ำบาดาลตามหลักการบริหารจัดการการใช้น้ำบาดาลร่วมกับน้ำผิวดิน (Conjunctive use)

ส่วนสาเหตุการทรุดตัวของแผ่นดิน มีหลายสาเหตุ ได้แก่ (๑) การยุบตัวของดินตามธรรมชาติ (Natural Consolidation) (๒) การนำของแข็งออกจากใต้ดิน (Solid Extraction) (๓) การเคลื่อนตัวของเปลือกโลก (Tectonic Movement) (๔) การยุบตัวของแผ่นดิน โดยน้ำในดินไหลออกจากชั้นดินระดับตื้น (Hydro compaction) (๕) น้ำหนักกดทับ (Excessive Loading) และ (๖) การสูบของเหลวออกจากใต้ดิน (Fluid Extraction) สำหรับการสูบน้ำบาดาลเกินสมดุลตามธรรมชาติ ถือเป็นสาเหตุหนึ่ง ซึ่งปัจจุบันกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ได้ควบคุมสถานการณ์น้ำบาดาลในเขตวิกฤตการณ์น้ำบาดาลได้ไม่เกินปริมาณน้ำที่ยอมรับได้ และอยู่ในเกณฑ์สมดุลตามธรรมชาติ แต่ยังคงมีความจำเป็นที่จะต้องประกาศเขตวิกฤตการณ์น้ำบาดาลและควบคุมการใช้น้ำบาดาลในเขตวิกฤตการณ์น้ำบาดาลต่อไป เนื่องจากยังมีบางพื้นที่ในบางจังหวัดยังมีการใช้น้ำบาดาลที่ไม่สมดุล และต้องควบคุมการใช้น้ำบาดาลให้เป็นไปตามหลักวิชาการน้ำบาดาลต่อไป

ข้อกฎหมาย

๑. พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ.๒๕๒๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา ๗ ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนด

(๑) อัตราค่าใช้น้ำบาดาลในแต่ละท้องที่ที่มีน้ำประปาใช้ไม่เกินอัตราสูงสุดของค่าน้ำประปา ในท้องที่นั้น

ในกรณีท้องที่ใดไม่มีน้ำประปาใช้ อัตราค่าใช้น้ำบาดาลในท้องที่นั้นต้องไม่เกินอัตราสูงสุดของค่าน้ำประปาในจังหวัดที่ท้องที่นั้นตั้งอยู่ และให้ยกเว้นค่าใช้น้ำบาดาล แก่ผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำบาดาลซึ่งใช้น้ำบาดาลเพื่อการอุปโภคหรือบริโภค ทั้งนี้ ไม่รวมถึงการใช้น้ำบาดาลของโรงงานอุตสาหกรรม

(๒) ประเภทการใช้น้ำบาดาล หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเรียกเก็บ ลดหย่อน หรือยกเว้นค่าใช้น้ำบาดาล

(๒/๑) อัตราค่าอนุรักษ์น้ำบาดาลที่เรียกเก็บเพิ่มจากผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำบาดาลในเขตวิกฤตการณ์น้ำบาดาล

(๒/๒) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเรียกเก็บ ลดหย่อน หรือยกเว้นค่าอนุรักษ์น้ำบาดาลที่เรียกเก็บในเขตวิกฤตการณ์น้ำบาดาล

มาตรา ๘ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ ยกเว้นค่าธรรมเนียมให้แก่ส่วนราชการหรือองค์การของรัฐตามมาตรา ๔ และกำหนดกิจการอื่น กับออกประกาศเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงและประกาศกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

๒. กฎกระทรวง ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย กฎกระทรวง ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. ๒๕๒๐

๓. กฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าอนุรักษ์น้ำบาดาล และหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเรียกเก็บค่าอนุรักษ์น้ำบาดาล พ.ศ. ๒๕๔๗

๔. กฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าใช้น้ำบาดาลที่นำส่งเข้ากองทุนพัฒนาน้ำบาดาล พ.ศ. ๒๕๔๗

ข้อเสนอ

เพื่อเป็นการเยียวยาและช่วยเหลือผู้ใช้น้ำบาดาลที่ประสบภัยธรรมชาติโดยตรงและที่ใช้น้ำบาดาลเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติให้สามารถฟื้นฟูกิจการ และบรรเทาความเดือดร้อนเกี่ยวกับการชำระค่าใช้น้ำบาดาลและค่าอนุรักษ์น้ำบาดาล ทั้งระยะสั้นและระยะยาว กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ได้เสนอร่างกฎกระทรวง ซึ่งคณะกรรมการน้ำบาดาล ตามพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. ๒๕๒๐ ได้มีมติเห็นชอบแล้ว ดังนี้

๑. ร่างกฎกระทรวงยกเว้นค่าใช้น้ำบาดาลและค่าอนุรักษ์น้ำบาดาลให้แก่ผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำบาดาล ซึ่งได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติ พ.ศ. (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๗) โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

ข้อ ๑ ในกฎกระทรวงนี้ “ภัยธรรมชาติ” หมายความว่า อุทกภัย วาตภัย อัคคีภัย ภัยจากแผ่นดินไหว ภัยจากโคลนถล่ม ภูเขาถล่ม หรือภัยธรรมชาติอื่นๆ อันเกิดจากธรรมชาติที่ไม่อาจป้องกันไว้ได้ หรืออาจพึงคาดหมายล่วงหน้าได้ และให้รวมถึงภัยที่เกิดจากโรคระบาดสัตว์ตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์

ข้อ ๒ ในกรณีสถานที่ประกอบกิจการน้ำบาดาลของผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำบาดาลได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติอันมีผลกระทบในวงกว้าง ให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกประกาศกระทรวงยกเว้นค่าใช้น้ำบาดาลและค่าอนุรักษ์น้ำบาดาล ตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๗ (๑) (๒) (๒/๑) และ (๒/๒) แห่งพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. ๒๕๒๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติน้ำบาดาล (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๖ ในแต่ละงวดให้แก่ผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำบาดาลในท้องที่ที่ได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาตินั้นได้ครั้งละไม่เกินสามงวด

ข้อ ๓ ในกรณีเกิดภัยธรรมชาติอันมีผลกระทบในวงกว้าง และผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำบาดาลได้ใช้น้ำบาดาลเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกประกาศกระทรวงยกเว้นค่าใช้น้ำบาดาลและค่าอนุรักษ์น้ำบาดาล ตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๗ (๑) (๒) (๒/๑) และ (๒/๒) แห่งพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. ๒๕๒๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติน้ำบาดาล (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๖ ในแต่ละงวดให้แก่ผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำบาดาลดังกล่าวได้

ข้อ ๔ ความในข้อ ๗ แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. ๒๕๒๐ และความในข้อ ๔ แห่งกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าอนุรักษ์น้ำบาดาล และหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเรียกเก็บค่าอนุรักษ์น้ำบาดาล พ.ศ. ๒๕๔๗ มิให้ใช้บังคับกรณีสถานที่ประกอบกิจการน้ำบาดาลของผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำบาดาลได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติ แต่ไม่ได้รับการยกเว้นค่าใช้น้ำบาดาลและค่าอนุรักษ์น้ำบาดาลตามข้อ ๒ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาลออกประกาศกำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำบาดาลชำระค่าใช้น้ำบาดาลและค่าอนุรักษ์น้ำบาดาลในแต่ละงวดภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ แต่จะกำหนดระยะเวลาให้ผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำบาดาลชำระสำหรับงวดใดต้องไม่เกินสามร้อยวันนับตั้งแต่วันที่กำหนดไว้ในข้อ ๖ แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตาม

ความในพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. ๒๕๒๐ และความในข้อ ๔ แห่งกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าอนุรักษ์น้ำบาดาล และหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเรียกเก็บค่าอนุรักษ์น้ำบาดาล พ.ศ. ๒๕๔๗ สิ้นสุดลง

ข้อ ๕ กฎกระทรวงนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ทั้งนี้ หากกฎกระทรวงยกเว้นค่าใช้น้ำบาดาลและค่าอนุรักษ์น้ำบาดาลให้แก่ผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำบาดาล ซึ่งได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติ พ.ศ. มีผลใช้บังคับและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ออกประกาศกระทรวง ยกเว้นค่าใช้น้ำบาดาลและค่าอนุรักษ์น้ำบาดาลให้แก่ผู้ได้รับใบอนุญาตใช้น้ำบาดาลซึ่งได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติ (อุทกภัยปี พ.ศ.๒๕๕๔) พ.ศ.๒๕๕๔ สำหรับค่าใช้น้ำบาดาลและค่าอนุรักษ์น้ำบาดาลตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๔ ถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ.๒๕๕๕ รวม ๙ เดือน (๓ งวด) จะสามารถยกเว้นค่าใช้น้ำบาดาลและค่าอนุรักษ์น้ำบาดาลให้แก่ผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำบาดาล รวมเป็นเงินจำนวนทั้งสิ้น ๔๗๕ ล้านบาท แยกเป็นรายได้ของกองทุนพัฒนาน้ำบาดาลจำนวน ๓๔๖ ล้านบาท และรายได้ของแผ่นดินจำนวน ๑๒๙ ล้านบาท

๒. ร่างกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าอนุรักษ์น้ำบาดาล และหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเรียกเก็บค่าอนุรักษ์น้ำบาดาล พ.ศ. (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๘) โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑ แห่งกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าอนุรักษ์น้ำบาดาล และหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเรียกเก็บค่าอนุรักษ์น้ำบาดาล พ.ศ. ๒๕๔๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๑ ภายใต้ข้อบังคับข้อ ๔ ในเขตท้องที่กรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดนครปฐม ให้กำหนดอัตราค่าอนุรักษ์น้ำบาดาล ลูกบาศก์เมตรละสี่บาทห้าสิบสตางค์”

ข้อ ๒ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นข้อ ๒/๑ แห่งกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าอนุรักษ์น้ำบาดาล และหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเรียกเก็บค่าอนุรักษ์น้ำบาดาล พ.ศ. ๒๕๔๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๒/๑ ให้ผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำบาดาลได้รับยกเว้นค่าอนุรักษ์น้ำบาดาล ดังต่อไปนี้

(๑) การใช้น้ำบาดาลเพื่อการอุปโภคหรือบริโภค ทั้งนี้ ไม่รวมรวมถึงการใช้น้ำบาดาลของโรงงานอุตสาหกรรม

(๒) การใช้น้ำบาดาลเพื่อเกษตรกรรม (การเพาะปลูก)

(๓) การใช้น้ำบาดาลเพื่อเกษตรกรรม (การเลี้ยงสัตว์) เฉพาะในส่วนที่ใช้น้ำบาดาลไม่เกินกว่าวันละห้าสิบลูกบาศก์เมตร”

ข้อ ๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นข้อ ๒/๒ แห่งกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าอนุรักษ์น้ำบาดาล และหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเรียกเก็บค่าอนุรักษ์น้ำบาดาล พ.ศ. ๒๕๔๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๒/๒ ให้ผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำบาดาลเพื่อเกษตรกรรม (การเลี้ยงสัตว์) เฉพาะส่วนที่ใช้น้ำบาดาลเกินกว่าวันละ ๕๐ ลูกบาศก์เมตร และการใช้น้ำบาดาลเพื่อธุรกิจ ชำระค่าอนุรักษ์น้ำบาดาลในอัตราลูกบาศก์เมตรละสี่บาทห้าสิบสตางค์”

ข้อ ๔ กฎกระทรวงนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๕ เป็นต้นไป

ทั้งนี้ หากร่างกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าอนุรักษ์น้ำบาดาล และหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเรียกเก็บค่าอนุรักษ์น้ำบาดาล พ.ศ. มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ.๒๕๕๕ เป็นต้นไป คือ อัตราค่าอนุรักษ์น้ำบาดาลลดลงคงเหลือลูกบาศก์เมตรละ ๔.๕๐ บาท และยกเว้นค่าอนุรักษ์น้ำบาดาลให้แก่ผู้ใช้น้ำบาดาลบางประเภท จะเป็นผลให้การจัดเก็บค่าอนุรักษ์น้ำบาดาลในเขตวิกฤตการณ์น้ำบาดาลลดลงประมาณปีละ ๓๖๖ ล้านบาท

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมทรัพยากรน้ำบาดาล พิจารณาแล้วเห็นว่าร่างกฎกระทรวงทั้ง ๒ ฉบับดังกล่าว ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการน้ำบาดาล ตามพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ.๒๕๒๐ ในการประชุมคณะกรรมการน้ำบาดาล ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ซึ่งประกอบด้วยหลายหน่วยงาน ทั้งภาครัฐและภาคอุตสาหกรรมร่วมพิจารณาแล้ว (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๙) และเพื่อให้ร่างกฎกระทรวงมีผลบังคับใช้ตามกฎหมาย สมควรนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาร่างกฎกระทรวงยกเว้นค่าใช้น้ำบาดาลและค่าอนุรักษ์น้ำบาดาลให้แก่ผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำบาดาล ซึ่งได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติ พ.ศ. และร่างกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าอนุรักษ์น้ำบาดาล และหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขการเรียกเก็บค่าอนุรักษ์น้ำบาดาล พ.ศ. รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไปด้วย จักขอขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายปรีชา เร่งสมบูรณ์สุข)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล
สำนักควบคุมกิจการน้ำบาดาล
โทร. ๐ ๒๗๙๓ ๑๐๗๙
โทรสาร ๐ ๒๗๙๓ ๑๐๙๙